

Előfizetési árak:
egész évre 8 kor., félévre 4 kor.,
negyedévre 2 korona.
Egyes szám ára 16 fillér.
Hirdetések mérsékelt árak szerint.

A lap megjelenik minden csütörtökön.
Felelős szerkesztő:
BRANKOVICS GYÖRGY.

KÖZÉRDEK

Szerkesztőség: Deák-u. 8.
hova a lap szellemi részét illető
közlemények küldendők.
Keziratok vissza nem adódnak.

Kiadóhivatal: István-utca 9.
hova a lap anyagi részét illető közle-
mények és előfizetési pénzek küldendők
Kiadótulajdonos:
FUCHS ANTAL.

PESTMEGYE SZABADELVŰ KÖZÖNSÉGÉNEK HETILAPJA.

A rendkívüli közgyűlés.

Ujpest község képviselőtestületének f. é. márczius hó 18-án tartott *rendkívüli* közgyűlése, részint tárgysorozatánál, részint a tárgyalás folyamán elhangzott nyilatkozatoknál, részint pedig a meghozott határozatoknál fogva oly nagy fontosságú, a község jövőjét illetőleg oly nagy horderejű, hogy illőnek tartottuk arról lapunk élén foglalkozni.

A gróf Károlyi Sándor telkeinek felosztása.

A rendkívüli közgyűlésnek első tárgyat gróf Károlyi Sándor nagybirtokos telekfelosztási ügye képezte. Az ügy előzményeit s az előjáráság konkrét javaslatát Zsoldos János főjegyző terjesztette elő s a kérdést a maga teljes világosságában olyan díszretrémeltő alapossággal és részletességgel állította a képviselőtestület elé, hogy az ügyről mindenki tiszta képet alkothattott magának.

Az előterjesztés szerint gróf Károlyi Sándor, az 1898-ik évben, január havában három rendbeli kérvényt nyújtott be a községhez. E kérvényekben 1. A Vasut-utca és a rákospalotai erdő közötti területnek. 2. A Gyáli-tó helyén lévő telektömb még fel nem osztott részének. 3. A székesfővárosi vízművel szemben fekvő ugynevezett Karácsonyi kertnek a felosztását kérte.

Az előjáráság, a képviselőtestület s az utóbbi által kiküldött bizottság ismételtén foglalkozott ezen ügygyel, sőt a gróf megbízottjaival is tárgyalt, de gróf Károlyi Sándortól soha sem nyert sem szóbeli, sem írásbeli értesítést arra nézve, vajjon hajlandó-e a községnek a felosztandó területtel kapcsolatos esatornázásra, úttest rendezésre, egészséges ivóvízre, piaci terekre s temetkezési területre vonatkozó kívánságait teljesíteni, avagy nem hajlandó.

A f. év elején gróf Károlyi Sándor a

Vasut-utca és a rákospalotai erdő közötti területre vonatkozólag egy második tervet nyújtott be a község előjáráságához, a mely tervben már *némileg* tekintetbe vette a község kívánságait s a képviselőtestület van hivatva most e telekfelosztási ügyre vonatkozólag határozatot hozni.

Az ugynevezett *Karácsonyi kertre* vonatkozó felosztási terv időközben tárgyalanná vált, mert annak egy nagy része az Egyesült villamossági gyárnak adatott át, a mely telepét már ott felépítette. Az erre vonatkozó felosztás tehát elutasítandó.

A *Gyáli-tó* helyén lévő telektömb két részből áll. Az *első rész*, a Villamtelep és a községi temető közé ékelt terület *felosztása elutasítandó*, mert a községi törvény szerint, a temető mentén 10 öles ut hagyandó, ennek pedig a benyújtott tervezetben nyoma sincs egyrészt, másrészt pedig az egyes telkek közvetlenül a temetőhöz csatlakoznak s így még a 10 öles ut daczára sem lehetne a község területéről a házhelyekhez jutni, mivel a kihasítandó zsák-utcahoz csak a főváros határutjáról lehetne közforgalmi uton hozzáférközni. A *második rész* a főváros, a gazdasági egyesület s a villam-telep által határolt terület nagysága 66.390 □ öl, a melyen 185 házhely létesíthetnek. A házhelyek összes területe 48.411 □ öl volna s így az utca hosszu utca szélessége 8 öl. Közteréről azonban gondoskodva nincs.

A *felosztási engedély itt* — az előjáráság javaslatára szerint — *csak az esetben volna megadható*, ha beigazoltatik, hogy ott emberi élvezetre alkalmas víz van, ha a műszaki kikötmények teljesíthetnek, nevezetesen: a határutak 10 □ öl szélességben megmaradnak; a kihasítandó utca a meglevő nívó szerint kiegyenlítettnek; az utca alatt betonesatorna létesíthetnek; ha ezen közsesatornába a telektulajdonosok díjmen-

tesen vezethetik be házicsatornáikat; ha a közsesatorna a község tulajdonába megy át s ha piaci czélokra legalább 1200 □ öl engedtetik át.

A *Vasut-utca* és a rákospalotai erdő közötti területnek 178,556 □ öl a nagysága. Az 1898-ban benyújtott *első terv* szerint a területen 551 házhely képezhetnek. A házhelyek összes területe 130,339 □ öl volna; az utca részére 44,867 □ öl s közterekre 3350 □ öl hasíthatnak ki s az utca szélessége 8 öl volna. A *második terv* szerint a házhelyek száma 548 házhely volna. A házhelyek 131,706 □ öl területet foglalnának el; az utca 39,300 □ öl s a terekre 7550 □ öl hasíthatnak ki. Az utca 3404 méter hosszban 8 öles, — 8083 méter hosszban pedig csak 6 öles szélességűek volnának.

A *felosztási engedély* e területen — az előjáráság javaslatára szerint — *csak az esetben volna megadható*, ha a gyálitói telektömbre vonatkozó műszaki kikötmények itt is elfogadhatók és teljesíthetnek s *ezeken kívül* az utca a 8083 méter hosszban is 8 öl szélességűek lesznek, s a területből templomra 1600 □ öl, paplak és iskolára 1200 □ öl, temetőre 4800 □ öl, összesen a gyálitói terület piacterével együtt: 17,320 □ öl engedtetik át.

Ezen kikötményekhez a községnek annál is inkább kell ragaszkodnia, mert hiszen ama teher, a mely a telek-felosztás következtében az utca fenntartása, a járdák szegély-közeté, kavics, lámpa, világítás, befűtés ezimén a községre hárul, anyagi helyzetünkhöz képest óriásinak mondható, a mennyiben a község leendő befektetéseinek értéke — az utca kövezésén kívül — több mint 320,000 koronára tehető.

Ezen előterjesztés alapján Zsoldos János főjegyző kéri az előjáráság javaslatának elfogadását és határozattá emelését.

TÁRCZA.

A virágáros leány.

— Karcolat a fővárosi életből. —

Ita: *Palotai Ákos.*

(Folytatás és vége.)

Ez volt a csecsemő-hozomány.

A jó emberek elnevezték Emmácskának s nevelték a maguk módja szerint. Télen koldulni küldték, nyáron virágot árultattak vele.

S Emmácska nőtt, az idő haladt, s a gyermek tizenkét éves lett.

Tizenkét év, a fejlődés legszebb kora.

Emmácska gyönyörűen kifejlődött, szép vonásai mindenkinek feltűntek, a ki virágot vett tőle, nem a virág — hanem a kedves gyermek kedvéért vette meg azt.

A főváros ismerte a „kis virágáros Emmácskát.”

S Emmácska ismert minden járó-kelőt a váci-utczában, s mégis keresett valakit, kit ismert álmaiból, és sohasem találta fel.

A gyermekeknek sajátos érzékük van. Bár nem mondják nekik, tudják, hogy körülöttük titok lappang.

Emmácskának sohasem mondták nevelő szülői, hogy nem az ő gyermekük, s ő

tudta, érezte, hogy ott kint a nagy világban kell lenni annak, ki neki életet adott, s azon esodálkozott, hogy *O* nem jön érte, hogy *O* nem vesz tőle soha virágot.

S kereste *O*t mindenütt; minden nőt, ki elment mellette megnézett, de hasztalan, éjjeli álmainak képét nem találta egyikben sem!

A gyermekkebel hevesen dobogott, s a piezi sziv élénken lüktetett, a vérkeringés lázassá vált a gyermekben, ha egy selyembe öltözött nő közeledett felé, mert mindig azt hitte, — hogy ez *O*, ez az, kit keres, kit vár, — ez az ő éjjeli álmainak élő képe.

Csak mindig esalódott.

O nem jött.

*O*t nem találta.

Álom képeinek élő lénye nem került szemé elé, nem vásárolt tőle ibolyát, gyöngyvirágot, violát, rózsát, Katalin-virágot.

S így múlt el egyik nyár a másik után. Emmácska úgy várt egyik tavasztól a másikig hasztalanul, azt kit várt, nem jött, s ő nem találta fel, kit keresett.

A szülőltlen árva nem találta *anyját!*

* * *

S vaj, mi nehéz a várakozás!

A sziv naponta eped, naponta vágyik utolérhetlen után, naponta emészti önmagát!

Emmácska arca napról-napra sápadtabb lett, ajkai zárkóztak, hangja, mint a párját-

vesztett csalóány éneke mindig panaszosabb, fájjóbbá vált.

A kis leány sorvadt. S minél jobban fogyott ereje, annál inkább vették virágait.

Mindenki sajnálta a szenvedő gyermeket, s egyhátni akart fájdalmán pár krajczárral, — a fájdalmon, melyet kivüle senki sem ismert, — talán ő maga sem!

Sohasem volt ajkán panasz, sohasem mondta senkinek, hogy mi baja, — pedig ott bent a baloldalon úgy fájt valami — ő se tudta mi, — szegény gyermeknek a szive fájt.

Azt modják, a fájdalom nem öl rögtön.

Igaz.

A fájdalom maró kigyó, mely befészkelte magát a kebelbe, s ott rágódik napokon, hónapokon, éveken keresztül, mindaddig, míg tápanyagot nyer, s ha ez megszűnt, létezni, — a halál angyala jótékony szárnyaival takarja el a szenvedőt.

Emmácska keblében is ily marókigyó fészkelte be magát. Anyjautáni vágya elfogta egész kedélyét, megmérgezte létét, s még mielőtt gondolni tudott volna valaki arra, hogy mi baja: elsovadt, elaszott, s a jótékony halál megmentette fájdalmaitól, megmentette anyja hasztalan keresésétől.

* * *

A Rókus-kórház halottas házából kékre festett kis koporsót hoztak ki.

Dr. Hédervári Soma egész terjedelmében elfogadja a javaslatot.

Mády Lajos azt kívánja, hogy az előjárás előterjesztése és javaslata szóról-szóra a jegyzőkönyvbe vétessék föl s indítványozza, hogy ezen előterjesztés alapján s a követelmények érdekében, egy bizottság érintkezék a gróffal annál is inkább, mert hiszen tudjuk, hogy a régi szerződésben benne foglaltatik, hogy iskolákra ingyen telkeket fog adni a földesur, a szerződés ezen pontjának azonban nem tett eleget s most a községnek vért izzadva kellett az iskolai telkeket kiszorítani.

Wolfner Tivadar országos képviselő kijelenti, hogy e telekfelosztási ügygyel a legbehatóbban kell foglalkozni, mert itt a község életérdekeiről, jövőjéről van szó s ez előtte a legfőbb, azért nem is habozik kimondani, hogy e felosztási tervet a község tönkretételével egyértelmű s így az előjárás javaslatát nem fogadja el s határozattá emeléséhez nem járul.

„A legnagyobb tisztelettel viseltetem — folytatja Wolfner Tivadar országos képviselő — Gróf Károlyi Sándor személye iránt; jó szívű, nemeslelkű s fenélt gondolkodású főúr, s meg vagyok győződve, hogy azon áldatlan viszonyoknak, amely közte és Ujpest községe között fennforog, nem ő, hanem a kölesönös félreértések az okai. Mindig voltak és vannak olyan egyének, akik torlaszokat emelnek s a Gróf ellenségeként tüntetik fel a községet s a község minden lakosát s megakadályozzák a közvetlen érintkezést. Példaként csak az örök-haszonbéri kérdésre hivatkozom, amelynek megoldására törekedve, esztünk ágában sem volt a földesur jogait megtámadni, csak méltányos megváltási kulesot óhajtottunk elérni s a félreértések ezt is megakadályozták.

Hasonló helyzetben vagyunk a mostani telekfelosztási ügyet illetőleg is.

Ez a tervet a község romlását fogja előidézni, mert amint a külső telkek eladásra kerülnek, a belső telkek értéke rögtön esőkenni fog s mert az anyagi szolgálmányok, a leendő befektetések költségeit nem a kültek tulajdonosai, hanem a község régi lakossága fogja fizetni.

Hitem szerint, ettől a romtástól meglehetne Ujpestet a közvetlen érintkezés segítségével kimélni. Nem hiszem s nem lihetem, hogy Károlyi Sándor gróf tárgyalásba ne boesátkoznék Ujpest községével s az egész bensőm fellázad azon felfogás ellen, hogy gróf Károlyi Sándor, aki annyira szívén vi-

A pap beszentelte a kis koporsót, melyen ez egyszerű név állott „Emmácska.”

A halottas kocsira emelték.

A menet megindult. A koporsó után a szegény napszámos és neje haladtak, kik a kis Emmácskát felnevelték s kik most, örök nyugalomra kísérik.

A menet a kerepesi utra ért.

Egy selyembe öltözött nő közeledett, kezében drága virágkoszoru volt, széles fehér szalaggal, s e fellellyel: „a virágáros leánynak” „O.” A koszorut rátette a kis koporsóra, aztán hirtelen távozott, finom batiszt kendőjével megtörölve szeméit.

A halottas menet a temetőbe ért, — a kis koporsót leeresztették a sírba, hogy nyugodjék ott Emmácska, ki kifáradt a várakozásban, hogy megtalálja őtet, kit keresett, s hasztalan várakozásban megrepedt kis szíve.

Nyugszik most már, — most látja őt, tudja ki volt, hisz ő egyedül ismerte fel, hogy ki tette a koszorút koporsójára!

h a halottak mindent tudnak, mindent látnak.

Emmácska látta őt, a megbotlott anyját megböcsátott neki, s ott fent imádkozik érte, hogy böcsása meg-Isten is, mit gyermeke ellen vétett!!

Vajjon a koporsóba zárt szív, nem dobant-e fel még egyszer! ki mondja meg?!

seli a nép, a nemzet boldogulását, az ország felvirágzását s annyit fárad, annyit áldoz mind a háromnak az érdekében, éppen Ujpestet illetőleg, amelynek mondjuk ki nyíltan, ma is földesura, elvonná a balkezével azt, amit a jobbkezével ad. Már pedig tessék egy pillantást vetni ama két tervre, amely a Vasut-uteza és a rákospalotai erdő közötti terület felosztására vonatkozik, e tervek szerint a dolog tényleg úgy áll.

Emlékezzék vissza a képviselőtestület arra, hogy az 1898-ban benyújtott felosztási tervhez *előleg hozzá* járultunk s csak a *részletekre* nézve forogtak fenn ellentétek. Most, 1901-ik évben a gróf egy másik tervet nyújtott be s ebben a részletekre vonatkozó ellentétek még élesebbek.

Az első terv szerint ugyanis közterekre 3350 □ öl, a második terv szerint 7550 □ öl ajánlatik meg, de ezt a 4200 □ öl többletet a gróf nem a sajátjából ajánlja fel a községnek, hanem a közterületből, a mennyiben az első terv szerint az utczák szélessége 8 öltre van tervezve, a második terv szerint azonban az utczák szélessége 8083 méter hosszban már csak 6 öl szélességben van felajánlva, s a 8 öles szélességű utca 3404 méterre van redukálva. A községnek az első terv benyújtásakor kifejezett követelményei és kívánságai tehát úgy vétettek tekintetbe, hogy a míg az első terv szerinti 551 házhely 130.339 □ öl területet tett volna igénybe, addig a második terv szerinti 548, tehát 3-mal kevesebb házhely 131.706 □ ölet foglal el s míg az első terv szerint az utczák részére 44.867 □ öl — addig a másik terv szerint csak 39.300 □ öl hasíttatik ki. Ez tényleg nem jellemezhető másként, minthogy a gróf a másik kezével elveszi azt, a mit az egyikkel ad!

Merem állítani, hogy a község kívánságainak ilyen alakban történt *nemi* tekintetbe vételéről gróf Károlyi Sándornak nincs tudomása s ha van, akkor annak a kölesönös bizalom hiánya az oka, ezen pedig csak közvetlen érintkezés útján lehet változtatni, a melynek segítségével a félreértések eloszlatásával hiszem, hogy az igazságot, ha nehezen is, de ki fogjuk vivni, éppen azért indítványozom hogy:

„Az előjárás, a beterjesztett előjárásági javaslat alapján folytasson tárgyalást gróf Károlyi Sándor arról s a lehető legrövidebb idő alatt tegyen a képviselőtestületnek jelentést.”

Illek Vinceze esperes-plébános, teljes elismeréssel adózik az előjárásági javaslat gondos és alapos szerkesztésére vonatkozólag, de a javaslatnak csak akkor volna értéke, ha az már megvalósult volna. Ma azonban még senki sem tudja, hogy mi lesz az eredménye, mert itt tulajdonképen szerződésről van szó, mely csak akkor érvényes, ha azt mind a két szerződő fél elfogadja s aláírja. Mi nem utasítjuk el a szerződőt óhajtó gróft, csak a saját kárunkat nem akarjuk aláírni. A közvetlen érintkezés csak jót eredményezhet s éppen azért Wolfner Tivadar indítványához esatlakozik.

Szavazás alá boesáttatván az előjárásági javaslata, s Wolfner Tivadar indítványa: *a közgyűlés nagy többséggel Wolfner Tivadar indítványát fogadta el s az előjáráság mellé — a Mády Lajos indítványa értelmében, melyhez Wolfner Tivadar is hozzájárult — a gróf Károlyi Sándorral közvetlenül tárgyaló bizottságba: Wolfner Tivadar ország. képviselőt, Illek Vinceze, Mády Lajos, dr. Hédervári Soma és Friedmann Ármán képviselőket küldte ki.*

Az Árpád-út kövezési munkájának felülvizsgálati ügye.

A rendkívüli közgyűlés második tárgyát az Árpád-út kövezési munkájának felülviz-

gálati ügyében hozandó képviselőtestületi határozat képezte.

Felolvasatott egész terjedelmében a felülvizsgáló bizottságnak több ivre terjedő jegyzőkönyve, melynek értelmében a bizottság, *akövezésmunkát jónak találja*, s a 14.582 K 82 fill. kötbérnek és a lézagpótlás czimen levont 2111 K. 75 fillérnek, összesen 16.694 K. 57 fillérnek az *elengedését véleményezi*, miután a munka befejezésére kikötött határidő túllépésének nema vállalkozó, hanem a „B. U. R.” vasut az oka; és végül *javasolja*, hogy Hoffer Miksa mérnök, kinek ügybuzgalma és szakértelme tette lehetővé, hogy ezen építés a község érdekeinek megfelelően hajtott végre, a nagy körültekintéssel és fáradtsággal járó építés vezetéseért, amely működésében a község érdekeit mindenkor és sikeresen megvédte, a község részéről *jutalomban részesíttessék*.

Zsoldos János főjegyző a következőket ismertette ezután a teljes leszámolást:

Az Árpád-út kikövezésére szerződésileg előirányoztatott 287.182 K. 30 fill. Ezért *teljesítendő volt* 15.480 □ m. félkoczká burkolat hengerelt kavics ágyba és 13.928 □ m. idomított kőburkolat. Összesen 29.408 □ m. *Teljesítetett pedig* 15.818.03 □ m. félkoczká burkolat és 14.450.07 □ m. idomított kőburkolat. Összesen 30.369 □ m.

Daczára annak, hogy 338 méter félkoczká kövezettel és 522 méter idomított kőburkolattal *több* köveztetett ki, daczára annak, hogy a bontási munka 2912 köbméterrel *több* lett mint elő volt irányozva, és hogy munka közben 2753 K. 34 fillérnyi *oly pótmunka* rendeltetett el, amely a szerződésben nem szerepelt vagyis összesen 12.660 K. 58 fill. *oly több munka teljesített* mint a szerződésben gondoskodva nem volt, daczára mindezeknek a vállalkozó végjárandósága a felülvizsgáló jegyzőkönyv alapján: 267.461 K. 27 fill. vagyis a *pénzbeli* tényleges megtakarítás 19.721 K. 3 fill.; a valóságos megtakarítás pedig, a több munka költségének hozzáadásával 29.628 K. 27 fill.

A *több munka* azáltal állott elő, hogy 1. sikerült az István-telek előtt az örökös forgalmi akadályt képező keskeny utat az előirányozott 12 m. helyett 16 méterre kiszélesíteni, 2. A villamos vasuti feljártótól a vasuti átjáróig, a keskenyebb útszakasz, a nagy forgalomra való tekintettel, teljesen zúzott kavics ágyba helyzetetett és teljesen félkoczkakövel burkoltatott ki 3. A földdel, a Diófa-, Mária-, Anonimus-utczáknak a B. U. R. vasut pálya testénél való keresztezési helyei, melyek örökös pocsolyát képeztek, 5 méter magasságyra feltöltettek.

A *megtakarítás* ügy éretett el, hogy Hoffer mérnök a vállalkozóval *oly egyezséget kötött*, amelyet az előjáráság s az államépítészeti mérnök utólag jóváhagyott, hogy nem a felbontott tömör uttest, hanem a kirostált kavics és alapkő képezi a bontás elszámolási alapját, s így kénytelen volt a vállalkozó a saját érdekében, a kavicsot és az alapkövet kirostálni, mert ennek mennyisége szerint fizettetett meg a bontási munkája, de viszont kénytelen volt a vállalkozó a szerződés értelmében az összes kirostált kavicsot és követ a megállapított egységárért megvenni. E czimen kevesebb volt a földmunka, kevesebb volt a bontás költsége, de az átadott kavics és kőmennyiség tetemesen több lett.

Mindezeket összevonva az Árpád-útnak 1 m³ (köbméter) *burkolata*, az összes mellék-munkálatokkal (tehát bontás, földelhordás, kavicsolás, hengerelés és kövezéssel) együtt átlagban 8 korona 83 fillérbe kerül. Pénzügyi szempontból tekintve pedig a dolgot, a *községnek az Árpád-út semmibe sem került*, mert a befektetett tőkének 50 éven keresztül

4.86%-ja a vármegyei hozzájárulásból megterül.

Az előjáróság tehát javasolja, hogy a vállalkozónak a kötbér kiadása engedélyeztessék s a községi mérnök jutalomban részesíttessék.

A képviselőtestület hosszas viták s témérdek indítványok után végre:

A vállalkozónak a kötbér kiadását nagy többséggel nem engedélyezte s Friedmann Ármán indítványára: Zsoldos János főjegyzőnek 800, Hoffer Miksa mérnöknek 800, Berényi Antal segédjegyzőnek 100 és Ziska kisbíróknak 100 K. jutalmat szavazott meg.

A közgyűlés e határozata ellen Wolfner Tivadar ország. képviselő és Dr. Hédervári Soma felebbezést jelentett be.

Ezzel a minden tekintetben rendkívüli közgyűlés este fél 8 órakor véget ért.

— hgy. —

A község f. é. költségvetése.

Ujpest község képviselőtestületének márczius hó 14-én rendes és 18-án rendkívüli közgyűlése volt.

A rendkívüli közgyűléssel lapunk élén foglalkozunk, a rendes közgyűlés a község f. é. költségvetését tárgyalta, s azt 468,166 K. 75 fillér bevétellel, s 592,239 K. 65 fillér kiadással egyhangulag elfogadta. A bevétel és kiadás között mutatkozó különbözet, illetőleg fedezetlen hiány 125,072 K. 90 fillér. A kivetendő községi pótdadó tehát a 463,232 K. 92 fill. pótdadó köteles egyenes állami adó után 27%.

Hogy a költségvetés tárgyalása ez alkalommal simán folyt le s az egyes tételknél kifejlődött viták nem idéztek elő zivatart s nem vetettek nagyobb hullámokat, az leginkább annak köszönhető, hogy a községi költségvetés, mielőtt az a képviselőtestület elé került, a számvizsgáló-bizottság által részletesen végig tárgyalatott és hogy Ujpest költségvetése még talán soha sem volt oly alaposan előkészítve és felszerelve, mint az idén.

A költségvetés tárgyalásáról tehát csak a mindenáron való ellenzéki viselkedés állíthatja, hogy azt „ledarálásnál” másnak nem lehet nevezni. A képviselőtestület mindenestre kellő méltánylásban fogja részesíteni egy helyi lapnak azon kijelentését, hogy a „képviselőtestület” — a költségvetés tárgyaláskor — „nem állott feladata magaslatán.” Az ilyen állítást meglehet talán a kutyabagosi képviselőtestülettel szemben kockáztatni, de az ujpesti képviselőtestülettel szemben nem, amely éppen az ideai költségvetéssel sokkal nagyobb mértékben törődött, mint a megelőző években s annak realitásáról már a tárgyalás előtt annyira meggyőződött, hogy a közgyűlésen még a tizenhárompróbás ellenzékiek sem tudtak a költségvetésben olyan tételt felfedezni, a melyre az „irrealitást” s a „törvénytelen-séget” rá lehetett volna fogni.

Ujpest legvitásabb érdekeinek nagyon rossz szolgálatot tesz az, aki a közvéleményt az ilyen állításokkal tévitra igyekszik vezetni s aki a polgárságot azzal rémítgeti, hogy a jövő évben a pótdadó háromszorosan fog emelkedni.

Tessék bevárni a jövő évi költségvetést s akkor tessék majd adomázni. Mi meg vagyunk győződve, hogy Ujpest község előjárósága és képviselőtestülete soha sem fog azon gazda sorsára jutni, aki jelzálogkölesonót úri passzióira költötte el, mert hogy egyiknek sinesenek úri passziói, arról éppen a költségvetési javaslat s annak tárgyalása mindenkit meggyőzhetett, aki az elsőt komolyan áttanulmányozta, s a másodikat komolyan végig hallgatta.

A költségvetés részletes tárgyalásánál a képviselőtestület utasította az előjáróságot, hogy:

1. A régi szabályrendelet módosítását mielőbb vigye keresztül s ez alkalommal az eziránt folyamodó iratok ruháztassanak mielőbb föl az aljegyzői czímmel.

2. A bejelentési hivatal fellállítását — a mely már tényleg nélkülözhetetlen Ujpesten, sürgettessék meg.

3. A vágóhid a nagy kölesönből építtessék mielőbb fel s az előmunkálatok még a folyó évben történjenek meg.

4. A Fröbel-óvoda f. é. augusztus hó 1-én mondassék föl.

5. A siketnéma magánintézetet illetőleg szerezzen az előjáróság tudomást arról, hogy hol tanít, mikor tanít s milyen a tanóra rendje.

6. Ujpest szegényei és elaggott polgárai részére esetleg a lebontandó régi község ház anyagából építsen Wolfner Tivadar országos képviselő indítványa értelmében menedékházat.

7. A népkönyha kérdését — szintén Wolfner országos képviselő indítványa értelmében igyekezzen már kora ősszel a társadalommal együtt megoldani.

8. A esaternákat a szükséghez mérten építse ki.

9. A szemétkotrást eszközölje nagyobb mértékben s újabb árlejtést írjon ki.

10. A B. U. R. vasút könyveibe, amely a folyó évtől kezdve bruttóbevételenek 2/3-kát tartozik a község pénztárába befizetni, tekintsen be.

11. Rendezze még ez év folyamán a temető ügyet.

12. Ujtsa meg, Wolfner Tivadar országos képviselő indítványa értelmében a fogyasztási pótdóra vonatkozólag az érdekelt kereskedőkkel, szatócsokkal, kőresmárosokkal és mészárosokkal a tárgyalásokat s igyekezzenek velük együttesen oly módot találni, hogy a község e czímen előirányzott jövedelme rövideget ne szenvedjen s a fogyasztási pótdadót az azzal megterheltek is könnyebben viselhessék. A kérdést ugyanis, — amint azt Wolfner Tivadar országos képviselő indítványát indokolva kiemelte, — csak így lehet és kell is ezélszerűen megoldani, miután magán a költségvetési tételen változtatni már nem lehet.

Végre felhatalmazta a képviselőtestület Wolfner Tivadar országos képviselőt, hogy a budapesti kereskedelmi bank igazgatóságával a régi 18 000 frtnyi adósságát illetőleg a községre nézve kedvező törlesztés kieszközölése czéljából, lépjen érintkezésbe.

Midőn még kiemeltük, hogy a közgyűlésre igen kedvező hatást gyakorolt Zsoldos János főjegyzőnek azon kijelentése, hogy az előjáróság mostani személyzetének száma még 8—10 évre is teljesen elegendő s így a személyi kiadások egy fillérrel sem fognak emelkedni: minden lényeges részletet tárgyilagosan elmondtuk a költségvetés tárgyalásáról.

H I R E K.

— **Márczius 15-ének ünneplése.** Hazafias érzelmeinek méltó kifejezést adott márczius 15-én községünk polgársága. A köz- és magán-épületekről nemzeti zászlók hirdették a szabadság napjának 53-ik évfordulóját, este pedig csaknem minden egyesület és minden kör díszünnepélyt rendezett. A község előjárósága és képviselőtestülete, s a polgárok előkelő tagjai özv. Kiliáné vendéglőjében gyűltek össze s társasvaesora keretében emlekeztek meg a márcziusi fiatalokról, — a nagy időkről és nagy emberekről. Itt lapunk felelős szerkesztője Brankovics György tartotta az ünnepi beszédet, majd Mady Lajos, Zsoldos János, dr. Hédervári Soma, Medveczky József s végül Cserba Ferenc kir. táblai bíró szólaltak fel s alkalomszerű beszédek nagy tetszésben részesültek s lelkesítőleg hatottak. Wolfner Tivadar országos képviselő táviratilag mentette ki elmaradását, de biztosította az ünneplőket, hogy lelkileg velük érez s velük ünnepel. A távirat felolvasatván, viharos éljenzéssel s Wolfner Tivadar életésével fogadtatott. A társaság csak éjjel felé oszlott széjjel. Az ujpesti „Polgári Kaszinó”-ban Wüstner Henrik alkalmi beszéde Kalamár Gyula szaválata stb. után társasvaesora volt, amelyen 60 K. 40 fill. gyűlt össze a 48-as honvédek javára, akik lapunk utján mondanak a „Polgári Kaszinó”-nak köszönetet a róluk való megemlékezésért s a hazafias adományért. Megünnepelte még márczius 15-két az „Ujpesti függetlenségi kör,” a Kossuth nőegylet, a „Petőfi kör,” az állami Faipar szakiskola „Ifjúsági Önképzőköre” és az „Ujpesti kereskedő és iparos ifjak önművelődési köre”, ahol Mady Lajos ref. lelkész s Endre János székesfővárosi tanító tartották az ünnepi beszédeket. — Az Ujpesti izr. iparos- és kereskedő ifjak egyletén ben f. hó 14-én Venetianer Lajos dr. főrabbi az egyesület igazgatója „Márczius 15”-ről tartott nagy tetszéssel kísért felolvasást. A csü-

törtöki estéken ismét megkezdődtek a rendes szabad előadások. Az egyesület, a melyben igen számosan jelentkeztek felvételre, tagjainak szórakozásul, tekepályával és tornaszerekkel ellátott kerthelyiséget rendez be. Új tagok felvétel iránt az egyesületi helyiségben (Árpád-ut 40.) jelentkezhetnek.

— **Kossuth Lajos halálának évforduló** napján, f. é. márczius hó 20-án gyászlobogókat tüzetett ki a község házaira hazafias előjáróságunk. A „Függetlenségi kör” és a „Kossuth nőegylet” pedig gyászmisét tartatott a helybeli római katolikus templomban, a melyen az ujpesti 48-as honvédek közül is nagyon sokan vettek részt.

— **Gödöllői Erzsébet-szobor leleplezése.** A királyi udvar budapesti időzése alkalmával, május elején leplezik le Erzsébet királyné gödöllői szobrát. Az ünnepélyen jelen lesz a király, Gizella és Mária Valéria királyi hercegnők a férjeikkel együtt.

— **A vármegye népnevelési ügye.** Pestvármegye közigazgatási bizottságának a mult héten tartott ülésén érdekes jelentést tett a vármegye közoktatási ügyéről Tóth József kir. tanfelügyelő. Jelentése szerint a vármegye területén 108,620 iskolázásra kötelezett gyermek volt az 1899—1900. iskolaévben; ezek közül fiú 78,626, leány 29,994 volt. Vallás szerint van ezek közt 70,883 római katolikus, 32 görög katolikus, 548 görög keleti, 25,896 református, 7155 evangélikus, 6 unitárius, 4097 izraelita, 3 nazarénus. Nyelv szerint: 81,819 magyar, 19,143 német, 69 oláh, 6498 tót, 803 szerb, 26 horvát, 7 angol, 16 olasz, 11 cseh, 228 illir. Tényleg iskolába járt 95737. Az iskoláztatás viszonyai tehát eléggé kedvezők, noha még mindig 12,883 gyermek nem részesült oktatásban. Az iskoláztatás elmulasztása miatt 20,354 esetben róttak ki pénzbüntetést 2482 korona erejéig. Az iskolatermek közül 201 állami, 72 községi, 404 római katolikus, 7 görög keleti, 141 református, 57 evangélikus, 37 izraelita, 9 magán és 4 egyesületi. A 458 iskolában magyar nyelvű volt a tanítás, 7 iskolában szerb nyelvű. A kisdudóvókba 9295 gyermek járt, 85 óvónő vezetése mellett. A 6 állandó menedékházba 326 gyermek járt, a nyári menedékházba 262. Ezekre a gyermekekre 6 óvónő és 4 dajka ügyelt föl.

— **Ujpest legújabb díszpolgárai.** Ujpest község képviselőtestülete f. é. márczius hó 22-én d. u. 3 órakor rendkívüli közgyűlést tart, amelyen Wolfner Tivadar országos képviselő indítványozni fogja, hogy Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter, Plósz Sándor igazságügyi miniszterek Ujpest község díszpolgárává választassanak meg.

— **Figyelmeztetés.** Az „Ujpesti Zeneművelő Egyesület” f. é. márczius hó 23-án tartandó diszközgyűlésének és hangversenyének meghívott vendégeit figyelmeztetjük, hogy esti 7 óra előtt szíveskedjenek megjelenni, mert a hangverseny pont 7 órakor kezdődik s az ajtók az az egyes számok alatt zárva tartanak. A diszközgyűlés és hangverseny műsora a következő:

1. a) Schubert F. Vonósnégyes op. 29. Allegro ma non troppo. b) Beethoven Vonósnégyes op. 18. Adagio. c) Mozart A. Vonósnégyes d. moll. Menuetto. Előadják: I. hegedűn Seymann E. II. hegedűn: Püsöld A., mely hegedűn: Riedl N., gordonkán: Dr. Troján A. urak. 2. Zichy G. Aria „Roland mester” című operából. Eneklő: Szilágyi Arabella urnő. Zongorán kíséri: Erkel Gy. ur. 3. Diszközgyűlés. a) A közgyűlés megnyitása dr. Nádaskay Béla elnök ur által. b) Ünnepi beszéd. Tartja: Brankovics György ur. c) A választmány indítványa Gróf Zichy Géza Úr Ó Nagyméltóságának az egyesület védnökévé való megválasztása iránt és határozat hozatal. d) A védnök üdvözlése dr. Kis Sándor ur által. e) A védnök nyilatkozata. f) A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítőinek kijelölése, a közgyűlés bezárása. 4. Liszt-Mendelssohn. Nyáréji álom. Zongorán előadja: Réffy G. kisasszony. 5. Zichy G. Yvette-keringő. „Roland mester” című operából Eneklő: Szilágyi Arabella urnő. Zongorán kíséri: Erkel Gy. ur. 6. Rubinstein A. Zongorahármas B dur op. 52. a) Moderato assai. b) Andante. c) Allegro moderato. Előadják: zongorán Réffy G. k. a., hegedűn: Seymann E. ur gordonkán: Dr. Troján A. ur.

— **Az ujpesti közművelődési kör f. é. márczius hó 17-én este 8 órakor tartotta dr. Führer Simon elnöklése alatt ez évi**

rendes közgyűlését, melyen a kör választmányának évi jelentése tudomásul vétetett; a pénztári forgalom kimutatása, a mérleg és eredmény számla jóváhagyatott, a f. é. költség előirányzat elfogadtatott s a választmányának épügy mint a számvizsgáló bizottságnak a felmentvény egyhangulag megadatott. Az évi jelentésből kiemeljük a következő örvendetes adatokat, nevezetesen: A körnek az 1899—1900-iki egyesületi évben 27,151 kor. 9 fill. volt a bevétele, a kiadása pedig 26,113 kor. 97 fill. pénztári készlete tehát: 1037 kor. 12 fill. A kör vagyona 143,408 kor. 6 fill. Terhe 130,453 kor. 90 fill. és így tiszta vagyona: 12,954 kor. 16 fill. A folyó társulati év bevétele: 12,277 kor. 12 fillérel s kiadása: 12,117 kor. 68 fillérel irányoztatott elő. A kör tagjainak száma ez idő szerint: 257. Könyvtára 1081 magyar s 520 német nyelvű műből áll, azonkívül tagjainak szórakoztatására 10 napi-, 4 helyi-, 6 szak- és 18 szépirodalmi lapot járát. Szegény tanulók segélyezésére a múlt évben 140 koronát fordított. A téli évadban 6 magas színvonalon álló estélyt rendezett s az őszi képkiallítás alkalmával 169 képet mutatott be Ujpest közönségének, hogy a művészet iránti érdeklődést felkeltse. Végre Vörösmarthy Mihály születésének 100-ik évfordulóját a nagy költő emlékéhez méltóan ünnepelte meg. A közgyűlés napirendjének utolsó pontját 1 alelnök, 16 rendes s 6 pótválasztmányi tag megválasztása képezte. Megválasztottak elnökké: Dr. Führer Simon. Alelnökké: Ugró Gyula. Rendes választmányi tagokká: Friedmann Ede, Friedmann Armin, Klein Náthán, Löwy Ernő, Leiner Miksa, Nasser Manó, Reiss J. Dávid, Sonnenfeld Miksa, Wagner Samu, Szél Manó, Armbruster Károly, Weisz József (Egyedi-gyár), Fornheim Zsigmond, Fischer Antal, dr. Kún Alajos, Blum Samu. Pótválasztmányi tagokká: Hevesi Vilmos, Lenkei Márton, Ehrenwald Vilmos, Freund Vilmos (Egyedi-gyár), dr. Lichtmann Mór, Rácz Ernő. Ezzel a közgyűlés az elnök elzetésével véget ért.

— **Áthelyezés.** Az igazságügyminiszter Baross János ujbpesti járásbírósi irnokot a pestvidéki járásbíróshoz helyezte át.

— **Eljegyzés.** *Éliás Ferencz* helybeli kereskedő eljegyezte *Golafahn Arankát* Zomborban.

— **Halálozás.** *Pejácserich Albertné*, született *Cziráky Ilona* grófnő, *Cziráky János* gróf és *Almássy Erzsébet* grófné leánya f. hó 16-án huszonkét éves korában meghalt Rákospalotán. A boldog ifju asszony nyolcz hónap előtt eserelte fel pártját az asszonyi főkötővel s a főúri társaságnak kevesze volt. A nyári és őszi versenyeken, Alag győpén mindenkinek feltűnt, hófehér nyári toalettjében, s őszszel téglavörösongol köpenyében e kedves jelenség. A télen *Rákospalotán* lakott az ifju pár s most az első tavasz előtt, asszonysorban ért volna meg, agyhártyagyulladás ölte meg egy rövid hét alatt s gyászba döntötte a boldogtalan ifju férjet, a ki imáda feleségét. Hült tetemeit egyelőre a rákospalotai új temető kriptájában helyezték el f. hó 18-án s csak később intézkednek, hogy melyik család sírboltjában adának örök pihenőhelyet a kedves halottnak. Temetésén, ugymint nyolcz hónappal ezelőtt a menyegzőjén a *Wenkeim*, *Cziráky*, *Almássy*, *Csekonics*, *Lónyay* és *Kaas* családok tagjai nagy számban vettek részt.

Általánosan elismerik ugy nálunk, mint külföldön, hogy a *Mauthner-féle* gazdasági és kerti magvak gyakran háromszor akkora termést adnak, mint sok másféle magvak. Különösen impregnált esillagjegyű repamagjai ritkítják párjukat és össze nem tévesztendőek más utánozott hasonló védjegyű, de nem impregnált repamagokkal. A *Mauthner-féle* magok tehát felülmulhatatlanok és gazdáink csak helyesen cselekszenek, ha magszükségletüket mindig *Mauthner-féle* magokkal fedezik.

— **Helyreigazító kimutatás.** *Weisz Adolfné* úrnő, az ujbpesti izraelita nőegylet pénztárába *Mauthner* Mihály adományaként, részint az izr. árvaház részint a nőegylet javára 75 frtot szolgáltatott be, mely adomány a már közzétett kimutatásból kimaradt s a melyről ezenel utólag megemlékezünk.

— **Az ipartestület betegsegélyző pénztára** f. évi márczius hó 24-én d. u. 2 órakor

tartja rendes évi közgyűlését. Tárgysorozat: 1. Az 1900. évi számadás bemutatása s ezzel a felügyelő bizottság jelentése alapján a felmentvény megadása iránti határozathozatal. 2. 1901-ik évi számadásból kifolyólag a bruttó jövedelemből tartalékalap megállapítása. 3. Az igazgatóság fele részének kisorsolása s így 7 rendes és 4 póttag választása. 4. Felügyelőbizottság választása. 2 rendes és 2 póttag. 5. Választott bíróság megválasztása, 4 rendes, 2 póttag. 6. Egyéb esetleges indítványok.

Szerkesztői üzenetek.

L. A. urnak Budapest „Gyászúrovat.” Politikával nem foglalkozunk, tehát ki sem adhatjuk. „Az önkéntes ur” meg fog jelenni.

NYILTTÉR.*

Nyilatkozat.

Miután Miklós Mórícz díjnok jóvoltából belékényszeríttem abba, hogy a közöttünk fennforgó becsületbeli ügyet nyilvánosan pertractáljam. — ezennel kijelentem, hogy Miklós Mórícz díjnokot, — miután a lovagias elégtételadás elől megfutamodott, — nem hátulról orozva, hanem vele szemközt állva ütöttem arczul, a ki az arczulütés után nyomban megfutamodott. Jelen állításmat igazolja *Ziska Lőrincz* és még több tanu. *Horváth András* urra történt hivatkozás következtében közlöm a következő nyilatkozatot:

„Alulírott ezennel becsütetszavamra kijelentem, hogy *Balkányi Albert* urat soha meg nem sértettem és soha okot nem adtam arra, hogy velem szemben elintézendő becsületbeli ügye lett volna, minek következtében elintézetlen becsületbeli ügye velem szemben nem is lehetett és nincs is.

Ujpest, 1901 márcz. 16.

Horváth András.

Orozva *Miklós Mórícz* támadott tehát a „Társadalmi Lapok” 901. évi 11-ik számában, midőn valótlanúságok közlésével a nagyközséget félrevezette. Magam részéről perhorrescalva illetlen ügyekben a nyilvánosságot, további nyilatkozatot ez ügyben adni nem fogok.

Balkányi Albert.

Nyilatkozat.

Alulírottak ezennel kijelentjük, hogy *Balkányi Albert* urnak *Miklós Mórícz* ur elleni lovagias ügyében azért nem fogadtuk el *Miklós* ur megbízottainak a becsületbíróshág megalakítására vonatkozó indítványát, mert az általuk felhozott eset merőben légből kapott állítás volt, minek ellenkezőjét, az ez ügyben nyilatkozattételre legilletkeesebb egyén vagyis *Horváth* ur által rendelkezésünkre bocsátott okirattal is igazolva láttuk és igazoltuk is. A becsületbíróshág kérdése ilyformán csak az ügy elodázását célozván, azt el nem fogadtuk s miután *Miklós* ur megbízottai a lovagias elégtételadásba bele nem mentek, az ügyet a lovagias szabályai szerint felünk részéről befejezettek láttuk. Az, hogy mi az ügyet becsületbíróshág döntése ala bocsájtani nem „mértük” volna, a tárgyalás során sem felhozva, sem igazolva nem lett, az tehát nem való.

Ujpest, 1901 márczius hó 17.

Vrána Istrán.

Somogyi Ferencz.

* E rovat alatt közlötteként nem vállal felelősséget a szerk.

395. végrh. sz. 1901.

Arverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött bir. végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy az ujbpesti kir. járásbíróshág 1900. évi V. 4328. sz. végzése folytán *dr. Neuwirth Ernő* ügyvéd által képviselt *Rohrböck & Söhne* felperes részére *Fischer Dezső* alperes ellen 150 kor. követelés s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 983 kor. becsült ingóságokra az ujbpesti kir. járásbíróshág V. fenti sz. végzésével a további eljárás elrendeltetvén, annak az alap és felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok kielégítési jogot nyertek volna *Rákospalotán*, **Fő-ut 59. sz.** leendő megtartása határidőül 1901. évi márczius hó 23. napján dél-

után 2 órája kitűzetik, a mikor a bíróilag lefoglalt butorok stb. s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi jelentéseiket az árverés megkezdéseig alulírt kiküldöttnél írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

Kelt Ujpesten, 1901. évi márczius hó 11. napján.

Kiss Gyula

kir. bírósági végrehajtó.

5105. végrh. sz. 1901.

Arverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött bir. végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy az ujbpesti kir. járásbíróshág 1900. évi V. 4146. sz. végzése folytán *dr. Székács Sámuel* ügyvéd által képviselt *Krumpsink Ede* felpe és részére *Lónyay Géza* alperes ellen 224 korona követelés s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 906 koronára becsült ingóságokra az ujbpesti kir. járásbíróshág V. fenti sz. végzésével a további eljárás elrendeltetvén, annak az alap és felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok kielégítési jogot nyertek volna **Rpalotán**, **Villa-sor 12. sz. a. házban** leendő megtartása határidőül 1901. évi márczius hó 26. napján délután 2 órája kitűzetik, amikor a bíróilag lefoglalt butorok stb. s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi jelentéseiket az árverés megkezdés ig alulírt kiküldöttnél írásban beadni, vagy pedig szó al bejelenteni el ne mulasszák.

Kelt Ujpesten, 1901. évi márczius hó 5. napján.

Polgar

kir. bírósági végrehajtó.

Hirdetmény.

Az „Ujbpesti Dalkör” f. hó 21-én d. u. 4 órakor az egyleti helyiségben (Keil-kávéház) tartja

évi rendes közgyűlését.

Tárgysorozat:

1. Elnöki jelentés.
2. Pénztári kimutatás előterjesztése.
3. Alapszabály-módosítás.
4. Új választás megejtése.
5. Indítványok.

Ujpesten, 1901 márczius 18-án.

Az elnökség.

Kiadó lakás és műhely.

Ujpesten Ösz-uteza 54. szám alatt egy haz lakással és műhelyvel május hó elsejétől **jutányos áron kiadó.**

A ház szabad kézből eladó. — Bőrebb értesítés a kiadóhivatalban nyerhető.

Értesítés.

Alulírott vagyok bátor magamat a n. é. közönség b. figyelmébe ajánlani mint kitanult női szabónő, ki jó munkákat különböző árban készít, u. m.: **egy díszes szövet női ruhát 6 koronáért, egyszerű carton ruhát 3 koronáért, egy díszes nyári ruhát 4 koronáért**, miért is a n. é. közönség becses pártfogását kérem, maradtam tisztelettel

Sáfránovics Anna

Ujpest, té-uteza 36. sz. ajtó 10.